

Datu valsts inspekcija

Elijas iela 17, Rīga, LV-1050, tālr. 67223131, e-pasts pasts@dvi.gov.lv, www.dvi.gov.lv

Lieta Nr[...]

Patentu valdei *Nosūtīšanai e-adreses informācijas sistēmā*

Lēmums

Rīgā, 01.08.2023.

Nr. [...]

Par korektīvā līdzekļa piemērošanu

[1.] Datu valsts inspekcija (turpmāk – Inspekcija) 2023. gada 23. janvārī saņēma Datu subjekta iesniegumu (turpmāk – Iesniegums)¹, kurā sniegta informācija par Patentu valdes veikto personas datu apstrādi, publicējot Patentu valdes Preču zīmju reģistrā (turpmāk – Reģistrs) Datu subjekta deklarēto dzīves vietas adresi un atsakoties to dzēst, pamatojoties uz Preču zīmju likumā un Rūpnieciskā īpašuma institūciju un procedūru likumā (turpmāk – RĪIPL) noteiktajām prasībām.

[2.] Nolūkā pārliecināties par Patentu valdes veiktās datu apstrādes tiesiskumu un saskaņā ar Fizisko personu datu apstrādes likuma (turpmāk – Datu likums) 4. panta pirmās daļas 1. punktu un 5. panta pirmās daļas 1. punktu, Vispārīgās datu aizsardzības regulas² (turpmāk – Datu regula) 57. panta 1. punkta a) un h) apakšpunktu un 58. panta 1. punkta a), d), e) apakšpunktu tika veiktas turpmākās darbības.

[2.1.] Inspekcijas amatpersona 2023. gada 21. februārī veica Patentu valdes tīmekļa vietnes www.pv.gov.lv apskati (turpmāk – Apskate)³, kuras laikā konstatēja, ka Reģistrā kā ieraksts ir publiski pieejama informācija par Datu subjekta, kas ir preču zīmes īpašniece/pieteicēja, deklarētās dzīves vietas adresi. Vienlaikus apskates laikā konstatēts, ka Reģistrā ir publicētas arī citu fizisko personu (preču zīmju pieteicēju/īpašnieku vai pārstāvju) adreses.

[2.2.] Pamatojoties uz Apskatē iegūto informāciju, 2023. gada 21. februārī tika uzsākta pārbaudes lieta Nr. [...] (turpmāk – Lieta) par Patentu valdes veiktās personas datu apstrādes, publicējot Reģistrā fizisko personu adreses, atbilstību Datu regulas prasībām.

[2.3.] Inspekcijas 2023. gada 24. februāra vēstulē⁴ un 2023. gada 31. marta vēstulē⁵ Patentu valde tika aicināta sniegt informāciju par Reģistrā veikto personas datu apstrādi, tostarp veikt (ja šāds

¹ Inspekcijā reģistrēta 2023. gada 23. janvārī ar Nr. [...]

² Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 27. aprīļa regula (ES) 2016/679 par fizisko personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK

³ Pieejams: <http://databases.lrpv.gov.lv/trademark/M-22-974>

⁴ Inspekcijā reģistrēta 2023. gada 24. februārī ar Nr. [...]

⁵ Inspekcijā reģistrēta 2023. gada 31. martā ar Nr. [...]

izvērtējums nav veikts) un iesniegt Inspekcijai samērīguma izvērtējumu fiziskās personas deklarētās dzīvesvietas adreses publicēšanai Reģistrā.

[2.4.] Patentu valde sniedza savus paskaidrojumus 2023. gada 10. marta atbildes vēstulē Nr.[..]⁶ un 2023. gada 2.jūnija atbildes vēstulē Nr.[..]⁷.

[3.] Administratīvā akta adresāta viedokļa noskaidrošanas procesā Inspekcija konstatē turpmāko.

[3.1] Attiecībā uz personas datu – deklarētās dzīvesvietas adreses publicēšanas Reģistrā pamatu Patentu valde norāda⁸, ka fiziskās personas deklarēto dzīvesvietas adresi Patentu valde pieprasa saskaņā ar Datu regulas 6. panta 1. punkta e) apakšpunktu. Saskaņā ar RĪPL 4. panta otrās daļas 3. punktu Patentu valde reģistrē tiesības uz rūpnieciskā īpašuma objektiem un uztur attiecīgos reģistrus, kā arī citus ar rūpniecisko īpašumu saistītus pakalpojumus. Nepieciešamība preču zīmes īpašniekam norādīt savu adresi izriet no Latvijai saistošajām starptautiskajām normām. Latvija ir Pasaules Intelektuālā īpašuma organizācijas (WIPO) dalībvalsts kopš 1993. gada, kurai saistošs ir arī Singapūras līgums par preču zīmēm (turpmāk – Singapūras līgums). Singapūras līguma 3. panta pirmās daļas (a) punkta (ii) apakšpunktā, kas regulē pieteikuma saturu, ir noteikts, ka jebkura līgumslēdzēja puse var prasīt, lai pieteikums ietvertu visas vai dažas no pantā minētajām ziņām vai materiāliem, tai skaitā, pieteicēja vārdu (nosaukumu) un adresi. Latvija ir paredzējusi gan vārda (nosaukuma), gan adreses norādes nepieciešamību. Pieteikuma datus publicē Reģistrā.

Vienlaikus Patentu valde norāda, ka Latvijai ir saistošas arī Eiropas Savienības (turpmāk – ES) Regulas, tai skaitā, Padomes 2017. gada 14. jūnija Regula (ES) Nr. 2017/1001 par ES preču zīmi (turpmāk – Preču zīmju regula). Saskaņā ar Preču zīmju regulas 111. panta 1. punkta d) apakšpunktā noteikto, preču zīmes pieteicēja adrese tiek iekļauta ES Preču zīmju reģistrā, vienlaikus publicējot minētos datus starptautiskā mērogā.

Personas datu apstrādes mērķi nevarēja sasniegt citā veidā, jo Patentu valde personas identificēšanai nepieprasa personas kodu, bet tikai vārdu, uzvārdu un adresi, lai personu varētu identificēt. Patentu valde datu ievākšanu ir minimizējusi līdz tādām līmenim, lai varētu identificēt personu, kas ir patiešām nepieciešami norādītajiem datu apstrādes nolūkiem. Ievērojot iepriekš minēto, Patentu valde saskaņā ar Regulā minēto datu minimizēšanas principu ir pieprasījusi no personas tikai tos datus, kas nepieciešami, lai preču zīmes pieteikuma iesniedzējs nebūtu uzskatāms par abstraktu personu, vienlaikus aizsargājot tā tiesības strīdus gadījumos.

[3.2.] Attiecībā uz Inspekcijas aicinājumu veikt samērīguma izvērtējumu fiziskās personas deklarētās dzīvesvietas adreses publicēšanai Reģistrā, Patentu valde ir norādījusi, ka personas dati tiek pieprasīti un apstrādāti tikai atbilstoši paredzētajam mērķim un tam nepieciešamajā apjomā. Tas nozīmē, ka iepriekš noteikto likumīgo mērķi īsteno ar minimāli nepieciešamo datu apjomu tā sasniegšanai, jo datu minimizēšanas nolūkā, reģistrējot datus par preču zīmes pieteicēju, netiek prasīts personas kods, bet gan vārds, uzvārds un saziņas adrese.

Vienlaikus Patentu valde piekrīt, ka ir nepieciešams izvērtēt Preču zīmju likuma regulējumu attiecībā uz jautājumu par personas datu iekļaušanu Reģistrā, Patentu valdes oficiālajā izdevumā un Patentu valdes tīmekļa vietnē. Līdz ar to, ievērojot indikatīvi konstatētos trūkumus normatīvajos aktos, Patentu valde veiks detalizētāku izvērtējumu par iespēju minimizēt Reģistrā apstrādājamo, kā arī publicējamo datu apjomu, ņemot vērā esošo praksi par fizisku personas datu ievākšanu un to publicēšanu, lai varētu izvērtēt nepieciešamību veikt grozījumus Preču zīmju likumā.

[4.] Ievērojot šā lēmuma [1.-3.] punktā konstatēto, Inspekcija secina turpmāko.

[4.1.] Personas datu apstrāde ir atļauta, ja pastāv vismaz viens no Datu regulas 6. panta 1. punktā noteiktajiem tiesiskajiem pamatiem. Savukārt Datu regulas 6. panta 2. un 3. punkta prasības attiecībā

⁶ Inspekcijā reģistrēta 2023. gada 13. martā ar Nr. [..]

⁷ Inspekcijā reģistrēta 2023. gada 5. jūnijā ar Nr. [..]

⁸ Inspekcijā reģistrēta 2023. gada 13. martā ar Nr. [..]

uz datu apstrādi, kas veicama, lai izpildītu uz pārzini attiecināmu juridisku pienākumu, *uzdevumu, ko pārzinis veic sabiedrības interesēs, vai lai pārzinis varētu īstenot tam likumīgi piešķirtas oficiālās pilnvaras, ir noteiktas attiecīgo jomu regulējošos normatīvajos aktos*. Līdz ar to, lai Patentu valde varētu izpildīt uzdevumu, ko tā īsteno sabiedrības interesēs – nodrošināt preču zīmes īpašnieka interešu aizsardzību, publicējot fiziskās personas deklarēto dzīves vietas adresi, šādam Patentu valdes pienākumam ir jābūt ietvertam rūpnieciskā īpašuma jomu regulējošajos normatīvajos aktos.

Saskaņā ar Preču zīmju likuma 41. panta pirmās daļas 2. punktu Reģistrā iekļauj ziņas par preču zīmes īpašnieku un tā pārstāvi, ja tāds ir iecelts, bet ārējie normatīvie akti nenosaka, kāda tieši informācija par preču zīmes īpašnieku (vai tā pārstāvi) ietilpst Preču zīmju likuma 41. panta pirmās daļas 2. punktā tvērumā. Savukārt RĪPL 13. panta pirmās daļas 1. punktā noteikts, ka fiziskā persona, kura kārtā reģistrācijas procedūras, Patentu valdei iesniedzamajā dokumentā, tostarp preču zīmes reģistrācijas pieteikumā (turpmāk – pieteikums), norāda vārdu, uzvārdu un deklarētās dzīves vietas adresi (ārvalstīs dzīvojošas personas norāda dzīves vietas adresi). Tomēr normatīvie akti nenosaka, vai un kāda informācija no reģistrācijas pieteikuma ir publicējama Patentu valdes tīmekļa vietnē, t.i. kura Reģistra daļa ir publiski pieejama visai sabiedrībai.

Singapūras līguma 3. panta pirmās daļas (a) punkta (ii) apakšpunktā, kas regulē *pieteikuma saturu*, ir noteikts, ka jebkura līgumslēdzēja puse var prasīt, lai *pieteikums ietvertu* visas vai dažas no pantā minētajām ziņām vai materiāliem, tai skaitā pieteicēja vārdu (nosaukumu) un adresi. Atbildē ir norādīts, ka Latvija ir paredzējusi gan vārda (nosaukuma), gan adreses norādes nepieciešamību. Līdz ar to attiecīgā informācija ir iekļauta *pieteikuma saturā*⁹, tomēr Singapūras līgums nesatur ziņu uzskaitījumu, ko valstij būtu pienākums publicēt.

Saskaņā ar Preču zīmju regulas 111. panta 1. punkta d) apakšpunktā noteikto preču zīmes pieteicēja adrese tiek iekļauta Eiropas Savienības Preču zīmju reģistrā, vienlaikus publicējot minētos datus starptautiskā mērogā. Inspekcija neapšaubā, ka Preču zīmju regula ir saistoša Latvijā esošajiem preču zīmes pieteicējiem un īpašniekiem, tomēr vērš uzmanību, ka minētā norma attiecas uz ES Intelektuālā Īpašuma biroja uzturēto ES Preču zīmju reģistru. Turklāt, pretstatā Preču zīmju likumam, Preču zīmju regulā pieteikuma iesniedzēja adrese *expressis verbis* ir noteikta kā ES Preču zīmju reģistrā publicējamā ziņa.

No minētā izriet, ka Latvijas nacionālie, ES vai Latvijai saistošie starptautiskie normatīvie akti neparedz publicēt Reģistrā fiziskās personas deklarētās dzīves vietas adresi.

[4.2.] Ievērojot minēto, lai atsauktos uz sabiedrības interesēs veiktu uzdevumu, personas datu apstrādes pamatojumam jābūt motivētam. Proti, Datu regulas 6. panta 1. punkta e) apakšpunktā noteiktās sabiedrības intereses ir ģenerālklausula. Tādēļ ģenerālklausula katrā normas piemērošanas gadījumā ir papildāma ar konkrētu saturu, skaidri identificējot attiecīgās sabiedrības intereses, kas attaisno personas datu apstrādi. Proti, normas piemērotājam katrā konkrētā gadījumā jāapsver, vai pamatojums ir attiecināms uz ģenerālklausulas saturu un atbilst ģenerālklausulas jēgai. Ievērojot minēto, katrā konkrētā gadījumā ir stingri jāinterpretē un skaidri jāidentificē attiecīgās sabiedrības intereses un oficiālās pilnvaras, kas attaisno datu apstrādi. Līdz ar to, ja apstrāde nav noteikta normatīvajā aktā, nepietiek tikai ar atsauci uz to, ka personas datu apstrāde tiek veikta sabiedrības interesēs, papildus ir nepieciešams motivēts pamatojums, kas identificē konkrētas sabiedrības intereses un norāda uz to, ka tiek īstenota apstrādes likumība; apstrādājamo datu veidi; attiecīgie datu subjekti; vienības, kurām personas dati var tikt izpausti un mērķi, kādiem tie var tikt izpausti; apstrādes nolūka ierobežojumi; glabāšanas termiņi; apstrādes darbības un apstrādes procedūras, tostarp pasākumi, lai nodrošinātu likumīgu un godprātīgu apstrādi.

Izvērtējot Patentu valdes sniegto informāciju, Inspekcija secina, ka tā nav pietiekama, lai atzītu, ka Patentu valde konkrētajā gadījumā ir veikusi samērīguma izvērtējumu, jo samērīguma izvērtējumam, tostarp jābūt atbilstoši strukturētam, lai jebkura trešā persona varētu gūt pārlicību, ka

⁹ RĪPL 13. panta pirmās daļas 1. punkts

apstrādātāja intereses ir pārākas par datu subjekta interesēm un tiesībām. Turklāt, izstrādājot samērīguma izvērtējumu, jāņem vērā gan pozitīvās, gan negatīvās sekas – Inspekcija secina, ka Patentu valde nav ņēmusi vērā, ka Reģistrā publicētās fizisko personu deklarētās dzīvesvietas adreses var tikt izmantotas arī ar preču zīmes aizsardzību nesaistītos nolūkos, piemēram, komerciālos, krāpniecības nolūkos.

Ņemot vērā minēto, Inspekcija secina, ka Patentu valde nav izpildījusi izteikto Inspekcijas aicinājumu veikt samērīguma izvērtējumu fiziskās personas deklarētās dzīvesvietas adreses publicēšanai Reģistrā.

[4.3.] Atbilstoši Patentu valdes sniegtajai informācijai ieraksts par fiziskās personas deklarēto dzīvesvietas adresi Reģistrā tiek atspoguļots pastāvīgi, tostarp gadījumos kad preču zīmes pieteikums ir atsaukts, atzīts par neiesniegtu vai preču zīmes reģistrācija ir atteikta. Ievērojot minēto, šobrīd ar Patentu valdes veikto personas datu apstrādi tiek skarti vairāki datu subjekti, tomēr šobrīd Patentu valde nav nodrošinājusi prasību izpildi attiecībā uz datu apstrādi, kas tiek veikta, pamatojoties uz Datu regulas 6. panta 1. punkta e) apakšpunktu. Turklāt, Patentu valde atzīst, ka pirmšķietami ir identificēta normatīvo aktu grozījumu veikšanas nepieciešamība. Ievērojot minēto, līdz attiecīgu normatīvo aktu grozījumu spēkā stāšanās dienai nepieciešams nodrošināt Patentu valdes veiktās personas datu apstrādes atbilstību normatīvo aktu prasībām.

Atbilstoši Datu regulas 35. pantam, ja apstrādes veids, jo īpaši, izmantojot jaunās tehnoloģijas un ņemot vērā apstrādes raksturu, apjomu, kontekstu un nolūkus, varētu radīt augstu risku fizisku personu tiesībām un brīvībām, pārzinis pirms apstrādes veic novērtējumu par to, kā plānotās apstrādes darbības ietekmēs personas datu aizsardzību. Fiziskās personas deklarētās dzīvesvietas publicēšana Reģistrā (kā rezultātā tā ir brīvi pieejama trešajām personām) rada risku, ka šie personas dati var tikt izmatoti pretēji Reģistra izveidošanas un uzturēšanas mērķiem (preču zīmes īpašnieka interešu aizsardzība), tostarp krāpnieciskos nolūkos. Turklāt attiecībā uz šādu datu publicēšanu par fiziskām personām, kad preču zīmes pieteikums ir atsaukts, atzīts par neiesniegtu vai preču zīmes reģistrācija ir atteikta, nevar būt piemērots tāds pats nolūks, jo nerodas iepriekš minētas aizsargātas sabiedrības intereses sazināties ar preču zīmes īpašnieku.

[5.] Saskaņā ar Datu regulas 58. panta 2. punkta d) apakšpunktu katrai uzraudzības iestādei ir pilnvaras izdot rīkojumu pārzinim vai apstrādātājam saskaņot apstrādes darbības ar Datu regulas noteikumiem, vajadzības gadījumā – konkrētā veidā un konkrētā laikposmā. Datu likuma 23. pantā noteikts, ka Inspekcija, pieņemot lēmumus attiecībā uz tiesiskā pienākuma uzlikšanu piemēro Administratīvā procesa likumu.

Ievērojot minēto un to, ka Patentu valdes darbībās ir konstatēti Datu regulas noteikumu pārkāpumi, Inspekcijai saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 66. panta pirmo daļu ir nepieciešams lemt par administratīvā akta izdošanas lietderību.

[5.1.] Vērtējot administratīvā akta nepieciešamību un vajadzību, Inspekcija ir konstatējusi, ka lēmuma pieņemšana ir gan nepieciešama, gan vajadzīga, lai sasniegtu mērķi – novērstu Datu regulas noteikumu pārkāpumus. Proti, neveicot samērīguma novērtējumu, Patentu valde nav nodrošinājusi datu apstrādes – preču zīmes īpašnieka/pieteicēja deklarētās dzīvesvietas adreses publicēšanas, atbilstību Datu regulas 6. panta 1. punkta e) apakšpunktam.

[5.2.] Administratīvais akts ir piemērots līdzeklis mērķa sasniegšanai, jo rada tiesisku pienākumu Patentu valdei novērst konstatētos pārkāpumus, kā arī novērš līdzīgu pārkāpumu rašanos nākotnē.

[5.3.] Administratīvais akts ir uzskatāms par samērīgāko līdzekli mērķa sasniegšanai, jo salīdzinājumā ar lēmumu par administratīvā soda uzlikšanu ir uzskatāms par saudzīgāku. Vienlaikus tiesiskā pienākuma uzlikšana ir vērsta uz datu subjektu Datu regulā, Datu likumā un citos normatīvajos aktos paredzēto pamattiesību uz personas datu aizsardzību nodrošināšanu.

Ievērojot minēto, Inspekcija, pamatojoties uz Datu regulas 6. panta 1. punkta e) apakšpunktu, 35. pantu, 58. panta 2. punkta d) apakšpunktu, Datu likuma 23. pantu un Administratīvā procesa likuma 63. panta pirmās daļas 2. punktu,

nolemj:

uzlikt par pienākumu Patentu valdei:

1) veikt novērtējumu par ietekmi uz datu aizsardzību fiziskās personas deklarētās dzīvesvietas adreses publicēšanai Reģistrā un informēt par to Inspekciju līdz 2023. gada 31. septembrim;

2) informēt Inspekciju par normatīvo aktu grozījumu virzības procesu.

Saskaņā ar Datu likuma 24. panta otro daļu, Administratīvā procesa likuma 76. panta pirmo un otro daļu, 188. panta otro daļu un 189. panta trešo daļu un Tieslietu padomes 2023. gada 30. maija lēmumu Nr.26 "Par tiesām, to darbības teritorijām un atrašanās vietām" šo lēmumu var pārsūdzēt viena mēneša laikā no tā spēkā stāšanās dienas Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Direktore

J.Macuka

[..]